

Antipeestprotocol

Januari 2024

Inhoudsopgave

1. Voorwoord.....	2
2. Wat is pesten?	3
3. Preventie	4
4. Actie	5
5. Rollen en verwachtingen.....	9
6. Noteren in Somtoday	12
7. Bruikbare websites.....	13
Bijlage 1: Leidraad voor gesprek met gepeste leerling	14
Bijlage 2: Leidraad voor gesprek met pester.....	15
Bijlage 3: Regels voor social media	16
Bijlage 4: Uitleg mogelijke interventies.....	17

1. Voorwoord

Op Scala Molenwatering vinden wij het belangrijk dat wij iets voor een ander betekenen. Dit is een van de kernwaarden binnen de school. Het gevolg daarvan is dat ook het antipestbeleid en het antipestprotocol is vormgegeven met het oog op *iets betekenen voor een ander*. Daarnaast vinden we het als school belangrijk dat de school een veilige plek is:

‘Leren gaat alleen goed als je je prettig voelt. Een fijne school maak je samen, leerlingen en personeel: samen zorgen we ervoor dat iedereen zich op zijn gemak voelt door elkaar de ruimte te geven en naar elkaar om te kijken.’ (Schoolgids)

Wij vinden het dan ook erg belangrijk dat er alles aan gedaan wordt om die veilige plek te creëren, enerzijds door preventie en anderzijds door stappen te ondernemen, zodra we melding hebben van een pestgeval. Dit doen we niet alleen, maar met iedereen: het gehele schoolpersoneel, de leerlingen en de ouders/verzorgers. Om het antipesten in goede banen te leiden, heeft Scala Molenwatering een antipestcoördinator, namelijk Emma van Doorn (e.vandoorn@penta.nl) / lokaal b08). De rol van de antipestcoördinator is terug te vinden in hoofdstuk 4.

Het antipestprotocol focust zich op het antipesten, maar hiermee samenhangt het telefoongebruik, socialmediagebruik en de overige factoren van een veilige school. Het is dan ook van groot belang dat iedereen zich, naast het onthouden van pesten en adequaat handelen bij pestincidenten, houdt aan het telefoonbeleid, het socialmediabeleid (beide te vinden in bijlage 1) en het schoolveiligheidsbeleid (via: [PENTA Scala Molenwatering](#)). Dit protocol is er voor iedereen: leerlingen, ouders, mentoren, vakdocenten, oop en schoolleiding, iedereen heeft zijn eigen rol, maar alleen met zijn allen zorgen we voor een veilige school!

De norm die we aanhouden hier op school is dan ook de volgende: ik, jij en wij zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor een fijne sfeer op school!

2. Wat is pesten?

Pesten heeft vier grote kenmerken: het is intentioneel, vindt herhaaldelijk en over een langere periode plaats, heeft grote impact en er is een machtsverschil tussen dader en slachtoffer. (De kinderombudsman & ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, 2013¹)

Er wordt vaak benadrukt dat er een verschil zit tussen pesten en plagen, de ontvangende partij is hierbij leidend. Als een leerling iets niet meer leuk vindt en vindt dat hij gepest wordt, ook al is de intentie plagen, dan vatten we dit op als pesten en moeten we dit serieus nemen.

Er zijn verschillende verschijningsvormen van pesten:

- Fysiek: slaan en schoppen
- Verbaal: uitschelden, belachelijk maken
- Materieel: spullen vernielen, spullen kwijtmaken
- Non-verbaal: dodelijke blikken, rollende ogen
- Sociaal: buitensluiten, negeren
- Digitaal: cyberpesten, bijvoorbeeld via social media.

Racisme en discriminatie op afkomst, huidskleur, gender, geaardheid, etc. vallen uiteraard ook onder pesten.

Vaak is er een combinatie van verschijningsvormen aanwezig in een peestsituatie.

Als een leerling van school digitaal gepest wordt en daar dus last van heeft binnen de context van de school, is het een probleem dat ook binnen de school aangepakt moet worden.

Sommige vormen van pesten zijn wettelijke strafbare feiten, denk hierbij aan discriminatie, mishandeling, smaad en het verspreiden van kinderporno. Wanneer een van deze problemen zich voordoet, kan de school of de gepeste leerling aangifte doen. De antipestcoördinator kan hierbij ondersteunen. Belangrijk is dat, vanwege de zwaarte van zo'n strafbaar feit, we het pesten zwaarder oppakken en in het hiernavolgende stappenplan de eerste twee stappen vervallen. De schoolleiding wordt in zo'n geval ook meteen actief betrokken.

¹ [Plan van aanpak tegen pesten | De Kinderombudsman](#)

3. Preventie

Scala Molenwatering zet vooral in op preventie van pesten. Verschillende onderzoeken wijzen uit dat preventie en een goede groepsdynamiek dé manier is om pesten te verminderen en tegen te gaan².

Onder de preventieve maatregelen die wij inzetten vallen:

- Actief werken aan groepsvorming in de beginfase van het schooljaar en dit actief onderhouden (denk hierbij aan activiteiten met de klas waaronder klassenuitjes), in alle leerjaren
- Het opstellen van klassenregels
- Mentorlessen met de focus op elkaar leren kennen, ook later in het schooljaar
- Rekening houden met gouden en zilveren weken en hier actief op inspelen
- Groepsdynamiektrainingen in de brugklas
- Lesactiviteiten die inzetten op de psychologische groepsontwikkelingen van forming, storming, norming, etc.
- Gastlessen omtrent social media ed.

Mochten er ondanks de preventieve maatregelen meldingen komen van pestgevallen, dan zijn alle betrokken collega's van school belangrijk, dus niet alleen de mentor, maar bijvoorbeeld ook de vakdocenten en het ondersteuningsteam. Als er een pestmelding is, dan wordt zoveel mogelijk het stappenplan uit hoofdstuk 3 gevolgd, waarbij er uiteraard wordt gekeken naar de zwaarte van het pesten en overige randvoorwaarden.

² Rooijen-Mutsaers, K. van, Udo, N., Wienke, D., & Daamen, W. (2015). Wat werkt tegen pesten? Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut. https://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Watwerkt-publicatie/Watwerkt_Pesten.pdf & Visser, A. (2022) Het zakboek voor anti-pestcoördinatoren in po en vo. Uitgeverij Pica & Orobio de Castro, B., et al. (2018). Wat werkt tegen pesten? Effectiviteit van kansrijke programma's tegen pesten in de Nederlandse onderwijspraktijk. Utrecht: Universiteit Utrecht e.a.. <https://www.nro.nl/wp-content/uploads/2018/05/wat-werkt-tegen-pesteneindrapport.pdf> & De Kinderombudsman & ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (2013, 25 maart) Plan van aanpak tegen pesten. www.dekinderombudsman.nl/publicaties/plan-van-aanpak-tegen-pesten

4. Actie

Hieronder volgen twee stappenplannen. Eén voor een pestgeval binnen één klas en één voor een pestgeval met pesters in verschillende klassen. Afhankelijk van de situatie wordt er door de mentor van de gepeste gekozen voor één van beide aanpakken.

Er zijn twee voorwaarden voor het volgen van het stappenplan:

- 1) er wordt te allen tijde genoteerd in Somtoday in de jaarnotitie van de betreffende leerlingen wat er is ondernomen en door wie, ook als er al stappen zijn gezet buiten het stappenplan om (zie ook hoofdstuk 5. Noteren in Somtoday),
- 2) het stappenplan wordt altijd gevolgd, tenzij een pestincident door de mentor als zwaar wordt gezien. Dan kan de mentor, in overleg met de antipestcoördinator, meteen doorgaan naar stap 2 of 3.

Stappenplan – voor pestgevallen (zoveel mogelijk) binnen één klas

Melding

Dit kan bij/via de mentor (dit heeft de voorkeur), bij/via een vakdocent of bij/via de antipestcoördinator of vertrouwenspersoon.

Stap 1

De mentor gaat in gesprek met gepeste en pester(s), een leidraad voor deze gesprekken kun je vinden in bijlage 2 en 3. Er worden concrete afspraken gemaakt, deze worden ook opgeschreven. De gemaakte afspraken worden na één week gecontroleerd: ziet de gepeste verschil? Houdt de pester zich aan de afspraken? Is dit niet het geval, dan wordt er automatisch en meteen doorgeschakeld naar stap 2. Belangrijk is dat deze afspraken en het eerste incident meteen in Somtoday in de jaarnotitie worden genoteerd, zodat duidelijk is wanneer er gesignaleerd werd en wat de tot dan toe ondernomen acties zijn geweest. Mocht er wel verbetering zijn, dan blijft het bij stap 1. Komt er na enige tijd, maar binnen een aantal maanden, een nieuwe melding met dezelfde betrokkenen, wordt er meteen opgeschaald naar stap 2.

Stap 2

Ook in deze stap blijft de mentor aan zet. De mentor werkt hier concreet en bewust met de vijfsporenaanpak. Dit houdt in dat er op vijf sporen wordt gefocust:

- Hulp voor de gepeste leerling
- Correctie en hulp voor de pester en de meelopers
- Aandacht voor de sfeer in de groep waar gepest wordt; mobiliseren van de middengroep
- De ouders van de gepeste en de pesters en meelopers betrekken bij de aanpak om pesterijen te stoppen
- Ondersteuning voor personeel om adequaat pesten aan te pakken.

De antipestcoördinator kan ondersteuning bieden bij de mentor bij deze tweede stap. De afdelingsleider wordt bij deze stap op de hoogte gesteld, maar neemt in principe geen actieve rol aan.

In deze stap stelt de mentor wederom afspraken vast met in dit geval de pester en de meelopers. Ouders worden ook op de hoogte gesteld en van hen wordt verwacht dat ze actief meehelpen om ervoor te zorgen dat hun kind zich aan de afspraken houdt. Naast gesprekken met de betreffende leerlingen en (telefonische) gesprekken met ouders, stelt de mentor alle vakdocenten op de hoogte over het pestincident en de afgesproken regels, zodat iedereen actief kan helpen met het navolgen van deze afspraken. Daarnaast is het voor de mentor belangrijk om in de mentorles en eventueel andere momenten in de week actief te werken aan de groepsdynamiek. Dit kan in samenwerking met de antipestcoördinator.

Na één à twee weken wordt er gekeken of de afspraken zijn nagekomen, of de sfeer in de klas is verbeterd en of de gepeste leerling zich beter voelt. Ook hier worden dus de eerdergenoemde vijf sporen gecontroleerd. Deze 'proefperiode' van één à twee weken is belangrijk, we willen niet dat de afspraken langer dan twee weken sudderen. Deze 'tijdslimiet' wordt tijdens het maken van de afspraken ook duidelijk vastgesteld en overlegd, zodat alle betrokkenen weten wanneer er wordt geëvalueerd.

Mocht er na deze stap verbetering zijn, dan vervallen de afspraken. De mentor houdt wel een vinger aan de pols en controleert of er geen terugval is. Mocht er geen verbetering zijn, dan schakelen we meteen door naar stap 3.

Stap 3

Interventie geleid door de antipestcoördinator. De antipestcoördinator stapt na voorgaande maatregelen, die niet het gewenste effect hebben, actief in en fungeert als onafhankelijke partij. Vanuit haar rol kan zij andere maatregelen toepassen, in overleg met mentor, gepeste en ouders. Denk hierbij aan een No blame-steungroep, een gewone steungroep, een 5G-model of de 'oplossingsgerichte aanpak' (zie bijlage 4 voor toelichting van de interventies). De afdelingsleider wordt hierbij op de hoogte gehouden, maar neemt in principe geen actieve rol aan.

Bij alle genoemde maatregelen wordt er actief gewerkt in de klas met de gepeste, de pester(s), de meeloper(s) en andere leerlingen uit de klas. De antipestcoördinator zal de interventies met de gepeste bespreken en adviseren welke interventie geschikt is. Alle interventies zijn erop gericht om vloeiend en zonder gezichtsverlies voor alle betrokkenen een betere situatie te maken.

Ook bij deze stap is er een afgesproken tijd, deze is niet langer dan drie weken. Mocht er nu nog geen voortgang zijn, dan wordt er automatisch en direct overgeschakeld naar stap 4.

Stap 4

Mocht er na bovenstaande afspraken en interventies geen verbetering zijn, dan wordt er opgeschaald. De afdelingsleider krijgt hier een actieve rol. Hij/zij zal zich ook houden aan de vijfsporenaanpak en contact hebben met alle betrokkenen. De antipestcoördinator heeft hierbij een informerende en ondersteunende rol. De afdelingsleider zal sanctioneren. De sancties zullen verschillend zijn per situatie en worden zorgvuldig afgewogen, denk hierbij aan vierkant rooster of schorsing.

Stappenplan – voor pestgevallen met pesters in verschillende klassen

Onder invloed van – voornamelijk – sociale media, zien we steeds meer pestincidenten ontstaan waarbij de pesters in verschillende klassen zitten. De aanpak is dan enigszins anders, denk aan het feit dat het verbeteren van een groepsdynamiek niet expliciet zal helpen bij het verbeteren van deze peestsituatie. Het kan zelfs zo zijn dat een gepeste leerling het heel goed naar zijn zin heeft in zijn/haar klas, maar zich onveilig voelt binnen de school. Uiteraard wordt hier dan ook actie op/voor ondernomen.

Melding

Dit kan bij/via de mentor (dit heeft de voorkeur), bij/via een vakdocent of bij/via de antipestcoördinator of vertrouwenspersoon.

Stap 1

Na de melding wordt er nagegaan in welke klassen de pester(s) en meeloper(s) zitten. Alle betrokken mentoren worden ingelicht door de mentor van de gepeste, ook de antipestcoördinator, het oop en betreffende afdelingsleider(s) worden ingelicht. Deze laatste twee hebben in principe geen actieve rol, maar de antipestcoördinator kan ondersteuning bieden in bijvoorbeeld coördinatie en gespreksvoering.

Iedere mentor gaat met zijn/haar eigen leerling(en) in gesprek, een leidraad voor deze gesprekken vind je in bijlage 2 en 3. Hierbij zullen er ook afspraken opgesteld worden, deze afspraken zijn in samenspraak met alle mentoren. Dit houdt in dat alle leerlingen, ongeacht in welke klas ze zitten,

dezelfde afspraken, maatregelen en sancties hebben. Er wordt ook een tijdslimiet vastgesteld van één week, waarin er wordt gecontroleerd of de betreffende leerlingen zich aan de afspraken hebben gehouden. Ook wordt er bij de gepeste gecontroleerd of er verbetering is. Alle gesprekken worden teruggekoppeld naar de mentor van de gepeste leerling, deze kijkt of er genoeg verandering is of dat er opgeschaald wordt naar stap 2. Dit kan in overleg met de antipestcoördinator.

Stap 2

Binnen alle betreffende klassen wordt er door de eigen mentor gewerkt aan klassendynamiek, waarbij de nadruk ligt op empathie.

De antipestcoördinator heeft (telefonisch) contact met alle betrokken ouders, om deze op de hoogte te stellen van het pestincident en de genomen maatregelen. Er zal een bijeenkomst zijn met alle betrokken mentoren, waarbij er nieuwe afspraken worden opgesteld, deze worden door de antipestcoördinator met alle pester(s) en meeloper(s) besproken, waarbij de nadruk zal liggen op empathie, gevoel en gevolgen. Er zal ook hier rekening gehouden worden met de te nemen interventies, zoals een 5G-model, een oplossingsgerichte methode en een aangepaste steungroepmethode.

Deze nieuwe afspraken worden door de antipestcoördinator ook gecommuniceerd met de ouders van alle betrokkenen en het betrokken onderwijspersoneel. De afdelingsleider heeft in principe geen actieve rol, maar wordt wel door de antipestcoördinator op de hoogte gehouden van alle gemaakte afspraken.

Ook hier wordt na een week geëvalueerd. Mochten er verbeteringen zijn, dan kunnen de afspraken met een week verlengd worden, om opnieuw te worden geëvalueerd. Mochten er geen verbeteringen zijn, dan wordt er onmiddellijk opgeschaald naar stap 3.

Stap 3

De afdelingsleider(s) krijgen een actieve rol en er wordt gesanctioneerd. Afhankelijk van de situatie, wordt er zorgvuldig afgewogen wat de beste sancties zijn voor iedere leerling individueel. De afdelingsleider houdt hierbij de vijfsporen in de gaten en zal contact hebben met de betrokkenen en de ouders van de betrokkenen. De antipestcoördinator heeft een informerende en ondersteunende rol.

Let op: ter ondersteuning van de situatie kan de mentor een sociogram afnemen, bijvoorbeeld via stoeltjesdans.nl. Een school is wettelijk verplicht de tevredenheid en de schoolveiligheid te monitoren – terug te vinden op Scholen op de kaart-, de school kan deze gegevens gebruiken bij het anti-pestten en zullen we desgewenst inzetten.

Belangrijke informatie bij digitaal pesten voor mentoren, ouders en leerlingen

In principe worden er bij digitaal pesten geen andere stappen ondernomen dan bij offline pesten, maar er zijn een aantal zaken waar je rekening mee moet houden bij elektronisch pesten.

- Het is belangrijk dat de berichten of beelden van het elektronisch pesten bewaard worden. Dit moet zoveel mogelijk 'echt' materiaal zijn en geen screenshots, maar liever een screenshot dan niks.
- De gepeste leerling kan de pester blokkeren, zodat er geen nieuwe berichten gestuurd kunnen worden.
- Bij digitaal pesten is het van groot belang dat de ouders van de betrokken leerlingen meteen worden geïnformeerd, ouders kunnen en moeten met hun kinderen meekijken en zich bewust zijn van wat hun kind online doet. Alleen vanuit beide kanten kan digitaal pesten gestopt worden.
- Als de dader onbekend is, dan moet er zo snel mogelijk gezocht worden naar de dader. Online zijn er vaak genoeg mogelijkheden om te achterhalen wie erachter zit, de antipestcoördinator en systeembeheer kunnen hierbij helpen.

Actie – samenvatting

Stappenplan binnen één klas:

Melding

- mentorgesprek met betrokken leerlingen + afspraken maken
- week later follow-up: werken afspraken? Nee
- nieuwe gesprekken + nieuwe afspraken + contact met thuis
- week later follow-up: werken afspraken? Nee
- antipestcoördinator gaat aan de slag met interventie + contact met thuis
- week later follow-up: werken afspraken? Nee
- afdelingsleider wordt ingeschakeld, sanctioneren.

Stappenplan buiten één klas:

Melding

- mentor gepeste leerling licht andere mentoren in
- gesprek betrokken leerlingen + afspraken maken
- week later follow-up: werken afspraken? Nee
- antipestcoördinator gaat aan de slag met betrokken leerlingen + contact thuis + nieuwe afspraken / interventie
- week later follow-up: werken afspraken? Nee
- afdelingsleider(s) wordt/worden ingeschakeld + sanctioneren

5. Rollen en verwachtingen

Iedereen binnen onze school heeft een rol aangaande het tegengaan van pesten, zodat we zoveel mogelijk pestincidenten vermijden en anders deze zo snel mogelijk zien en kunnen tegengaan.

Leerlingen

Leerlingen hebben zeker een rol binnen het antipestbeleid. Wij verwachten van leerlingen dat ze actief meehelpen aan een goede sfeer binnen de klas. Dit betekent dat er niemand alleen wordt gelaten, dat de leerlingen zich houden aan het social mediabeleid en dat leerlingen te allen tijde vriendelijk tegen elkaar zijn.

Daarnaast is het voor leerlingen belangrijk dat ze het direct melden als zij pestgedrag zien in hun klas of buiten hun klas. Zoek iemand op die je vertrouwt en meld wat je ziet! In principe meld je pestincidenten altijd bij je mentor, maar je kunt ook terecht bij de antipestcoördinator, de vertrouwenspersoon of de afdelingsleider. Uiteraard kun je ook met een vakdocent praten, die je vertrouwt. Mochten al deze dingen te spannend zijn, kun je ook een anonieme melding maken via de brievenbus bij de antipestcoördinator (lokaal b08).

Vakdocent

Als vakdocent heb je, voornamelijk, een observerende rol. Er wordt van je verwacht dat je actief al je klassen waarneemt en het meldt bij de mentor als er een pestincident voordoet in je klas. Dit noteer je ook direct in Somtoday, bij alle betrokkenen. Dit zorgt ervoor dat een mentor echt goed inzicht krijgt in wat er gebeurt binnen een klas en hij/zij hier adequaat en consequent op kan inspringen.

Een vakdocent kan een vertrouwelijke rol spelen bij leerlingen, als leerlingen uit eigen initiatief zijn/haar verhaal komen doen. Het is belangrijk dat je toegankelijk bent voor je leerlingen en dat je goed luistert. Maar je bent verplicht dit te melden bij de mentor, hij/zij neemt het van je over. Het is dan ook raadzaam om dit meteen bij de betreffende leerling te melden.

Mocht je als vakdocent merken dat leerlingen herhaaldelijk bij jou terecht komen, in plaats van bij de mentor en merk je dat de mentor geen adequate acties onderneemt, dan meld je dit bij de antipestcoördinator. De antipestcoördinator neemt het dan van jou en de mentor over.

Mentor

Als mentor wordt er van je verwacht dat je inzet op pestpreventie binnen je mentorklas. Zeker in de gouden en de zilveren weken is het van belang om in te zetten op groepsvorming en het groepsproces. Werkvormen kun je zelf inzetten en aanpassen aan jouw eigen groep; de antipestcoördinator voorziet jullie ook van werkvormen en materiaal, te vinden via de documenten in Sharepoint MW-Docenten. Daarnaast is het van groot belang dat je je leerlingen goed leert kennen, je ze vaak spreekt en je een vertrouwensband met ze opbouwt. Zo zullen ze sneller pestincidenten melden en kun jij hier sneller op inspringen. Het is ook belangrijk dat je de jaarnotitie in Somtoday goed bijhoudt, zodat je meldingen van andere docenten ziet. Vooral het adequate en consequente handelen bij een pestincident is erg belangrijk.

Als mentor volg je de voorgenoemde stappen (zie hoofdstuk 3) en blijf je in overleg met de antipestcoördinator en houd je de afdelingsleider op de hoogte.

Afdelingsleiders

De afdelingsleider wordt op de hoogte gehouden door de mentor en de antipestcoördinator over pestgevallen en zal zo nodig ingrijpen. In principe is dat op het moment dat het stappenplan dit voorschrijft, maar in bijzondere gevallen zal de afdelingsleider meteen worden ingeschakeld. De afdelingsleiders zijn degenen die sanctioneren en ervoor zorgen dat de sancties adequaat worden uitgevoerd.

Ondersteuningscoördinator

De ondersteuningscoördinator, Stefanie Klerx, hoeft in principe niet in actie te komen bij pestincidenten. Wel hoort de ondersteuningscoördinator in zorgoverleggen wellicht pestincidenten

of weet de ondersteuningscoördinator beter wat de gevolgen zijn voor een gepeste, op dat moment zijn de lijntjes tussen de ondersteuningscoördinator en de antipestcoördinator kort en wordt er besproken wat er aan de hand is. Dit werkt ook de andere kant op, waar de antipestcoördinator de ondersteuningscoördinator op de hoogte houdt over het welzijn van de betrokken leerlingen, om te kijken of er op dat gebied verdere actie nodig is.

Vertrouwenspersoon

Sjanie de Leeuw van Weenen is onze vertrouwenspersoon. Als leerling kun je altijd bij de vertrouwenspersoon terecht, dus ook met meldingen van pestincidenten. De vertrouwenspersoon zal dit dan ook altijd weer terugkoppelen aan de mentor, die dan actie kan ondernemen. Mocht de leerling echt bezwaar hebben tegen het melden bij de mentor, kan de vertrouwenspersoon ook direct bij de antipestcoördinator terecht. De te volgen stappen zal de vertrouwenspersoon ook altijd overleggen en uitleggen aan de betrokken leerling.

Antipestcoördinator

De antipestcoördinator (apc) heeft vijf hoofdtaken:

- 1) ontwerpen van een gestructureerde en samenhangende aanpak tegen pesten onder leerlingen, vastgelegd in een protocol (dit protocol),
- 2) geven van beleidsadvies in het tegengaan van pesten,
- 3) coördineren van het beleid in het tegengaan van pesten,
- 4) aanspreekpunt en raadgever voor leerlingen, ouders en onderwijspersoneel en
- 5) zicht hebben op de beleving van veiligheid, incidenten en mogelijke risico's.

Praktisch gezien resulteert dit erin dat de antipestcoördinator het antipesten coördineert door ervoor te zorgen dat er preventieve maatregelen worden genomen, hierin ondersteunt de apc de mentoren en levert up-to-date materiaal aan. De apc blijft zich ontwikkelen op het gebied van pesten en de preventie en interventie van/tegen pesten. Zo kan de apc geschikte handvatten geven voor voorlichting over (online) pesten en het tegengaan hiervan en materiaal hiervoor, kan de apc docenten, leerlingen en ouders begeleiden in gesprekken en het volgen van de stappenplannen om pesten tegen te gaan.

De apc is het aanspreekpunt voor docenten, leerlingen en ouders wat betreft pestsituaties en pestincidenten en het adequate handelen daartegen. De apc is het aanspreekpunt voor docenten en mentoren als zij pestincidenten zien en niet weten wat zij hieraan kunnen doen. De apc zal ook bij schooloverkoepelende incidenten het aanspreekpunt zijn voor acties en de acties coördineren en zo nodig uitvoeren.

De apc zorgt ervoor dat er materiaal beschikbaar is voor de gouden en de zilveren weken en belangrijke antipestdagen, zoals de Week tegen Pesten, Paarse Vrijdag (in overleg met GSA) en de dag van Respect.

De apc zorgt ervoor dat de stappenplannen bij pestincidenten en het gehele antipestprotocol duidelijk is bij de gehele school. Daarnaast is het de taak van de apc dat het antipestprotocol up-to-date blijft en het onderwijspersoneel op de hoogte wordt gebracht van grote ontwikkelingen. De apc blijft zich dus ook ontwikkelen op het gebied van antipestinterventies en antipestpreventie. De apc voert antipestinterventies uit, houdt Somtoday bij en monitort de pestgevallen. De apc communiceert tot slot met de afdelingsleiders en zal hen naast informeren ook adviseren.

Overig onderwijs (ondersteunend) personeel

De rol van iedereen binnen de school is het zien en het melden van pestincidenten. Vanuit de gehele school houden we onze leerlingen in de gaten om ervoor te zorgen dat iedereen zich veilig voelt.

Ouders en/of verzorgers

Als ouder en/of verzorger bent u altijd in de positie om een pestincident te melden. Doe dit bij de mentor van uw kind. Lukt dit niet, dan is de antipestcoördinator uw tweede aanspreekpunt. Als ouder en/of verzorger zult u altijd door de mentor op de hoogte gehouden worden wanneer uw kind betrokken is bij een pestincident.

Voor extra informatie kunt u: www.pestweb.nl raadplegen.

Als ouder/verzorger is er een aantal dingen die u kunt doen om uw kind en de school te helpen:

- Neem uw kind altijd serieus en blijf in gesprek met uw kind.
- Houd in de gaten wat uw kind online doet, uiteraard zijn ze (zeker vanaf de leeftijd van 16 jaar) zelf verantwoordelijk voor wat ze doen, maar wees u zich bewust van wat er gedeeld wordt online.
- Steun uw kind te allen tijde.
- Zoek contact met de mentor als u denkt dat een probleem te groot is voor thuis, samen komen we het verst.

6. Noteren in Somtoday

Wanneer er een melding van een pestincident is, dan wordt dit meteen genoteerd in de jaarnotitie van alle betrokken leerlingen in Somtoday. In verband met de privacywetgeving vermeld je de namen niet, maar kun je werken met initialen. We noteren in Somtoday de volgende onderdelen:

- Datum incident
- Datum melding
- Wie gemeld heeft (betrokken leerling of medeleerling)
- Korte beschrijving incident
- Datum contact mentor-betrokken leerlingen
- Korte beschrijving gemaakte afspraken
- Follow-up week later

Je noteert dus bij de gepeste leerling én bij de pester(s). Is er een andere leerling die het pestincident meldt, dan noteer je ook bij deze leerling kort dat hij/zij een pestgeval heeft gemeld.

Heb je als docent geen melding gekregen, maar zie je zelf een pestincident, dan noteer je dit uiteraard ook in de jaarnotitie in Somtoday. Hierbij vink je de mentor aan, zodat deze een melding krijgt. Je noteert de volgende onderdelen:

- Datum incident
- Je eigen afkorting
- Korte beschrijving incident
- Korte beschrijving ondernomen eigen actie

De mentor vult dit later aan met:

- Datum contact mentor-betrokken leerlingen
- Korte beschrijving gemaakte afspraken
- Follow-up week later

De mentor zorgt er tevens voor dat de antipestcoördinator een melding krijgt van een nieuw pestincident.

7. Bruikbare websites

Informatie over pesten

www.omgaanmetpesten.nl

www.pestweb.nl

www.schoolenveiligheid.nl

www.weektegenpesten.nl

www.kennisnet.nl

www.stoppestennu.nl

Informatie over online gedrag

www.mediawijsheid.nl

www.houhetlekkervoorjezelf.nl

www.veiliginternetten.nl

www.mindnederland.nl

www.mijnkindonline.nl

Organisaties die helpen bij mentale/sociale problematiek/gevoelens

www.gayandschool.nl

www.coc.nl

www.qsanetwerk.nl

www.kindertelefoon.nl

www.113.nl

www.overjekop.nl

www.meldknop.nl

www.helpwanted.nl

www.kinderrechtswinkel.nl

Bijlage 1: Leidraad voor gesprek met gepeste leerling

Feiten

- Klopt het dat je gepest wordt? (h)erkenning van het probleem
- Door wie word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer?)
- Waar word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer plekken?)
- Hoe vaak word je gepest?
- Hoe lang speelt het pesten al?
- Weten je ouders of andere personen dat je gepest wordt?
- Wat heb je zelf tot nu toe aan het pesten proberen te doen?
- Zijn er jongeren die jou wel eens proberen te helpen?
- Wat wil je dat er nu gebeurt; wat wil je bereiken?

Aanpak

Bespreek samen met de leerling wat hij/zij kan doen tegen het pesten en bekijk waar de leerling aan wil werken om de situatie te verbeteren. Let daarbij op de volgende aspecten:

- Hoe communiceert de leerling met anderen?
- Welke lichaamstaal speelt een rol?
- Hoe gaat de leerling om met zijn gevoelens en hoe maakt hij deze kenbaar aan anderen?
- Heeft de leerling genoeg vaardigheden om weerbaarder gedrag te tonen naar de pester?
- Zijn er al acties zijn al ondernomen en zo ja welke?

Gepeste jongeren lopen vaak rond met het gevoel dat er iets mis is met ze. Daardoor hebben ze moeite om voor zichzelf op te komen. Ergens is er iets in zichzelf dat de pester gelijk geeft. Besteed hier aandacht aan, want niemand kan een ander klein maken zonder diens toestemming.

Tip: breng ook in kaart hoe de overige rolverdeling in de klas is. Wie is de assistent, de meeloper, de helper en de buitenstaander.

Bijlage 2: Leidraad voor gesprek met pester

Het doel van dit gesprek is driedelig:

- de leerling confronteren met zijn gedrag en de pijnlijke gevolgen hiervan,
- achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen, en
- afspraken maken en het schetsen van de stappen die volgen wanneer het pestgedrag niet stopt.

Confronteren

Confronteren en kritiek geven is niet hetzelfde. Confronteren is:

- Probleemgericht en richt zich op gedrag wat waar te nemen is. Je bespreekt dus objectief gedrag. Zodra we interpretaties gaan geven aan gedrag, wordt het persoonsgericht, bijvoorbeeld: je hebt cola in de tas van Piet laten lopen. Dat doe je zeker, omdat je graag de lolligste bent! Zodra we gaan interpreteren, reageren we een gevoel van frustratie op die ander af en zijn we gestopt met confronteren en begonnen met kritiseren.
- Relatiegericht. Je bent heel duidelijk op de inhoud, in wat je wilt en niet wilt, maar met behoud van de relatie, bijvoorbeeld. Ik vind dat je heel erg gemeen doet tegen haar en ik wil dat je daarmee ophoudt. Zeg nooit: Je bent heel gemeen. Je wilt duidelijk verder met de jongere. Kritiek op de persoon voelt als een beschuldiging/afwijzing. Eigenlijk zeg je daarmee dat de pester een waardeloos mens is.
- Specifiek blijven. Je benoemt de situatie waar het over gaat en vermijdt woorden als altijd, vaak en meestal. Kritiek wordt vaak algemeen.
- Veranderingsgericht. Je stelt zaken vast en gaat vervolgens inventariseren hoe het anders kan.

Achterliggende oorzaken

Nadat het probleem benoemd is, richt jij je op het waarom? Hoe komt het dat je dit gedrag nodig hebt? Wat levert het jou op? Wat reageer je af op die ander? Etc. Maak duidelijk dat er een tekort aan empathisch vermogen zichtbaar wordt in dit gedrag. Wat ga je daaraan doen? Biedt zo nodig hulp aan van een vertrouwenspersoon of de schoolarts/huisarts.

Afspraken maken

Je stelt samen met de pester afspraken op. Laat de leerling zoveel mogelijk zelf formuleren wat kan helpen en wees daarbij concreet. Dus niet: 'Ik zal aardiger zijn.' Maar wel: 'Ik zal de andere leerling niet meer pootje haken op de gang.'

Wees duidelijk over de stappen die volgen, wanneer het pestgedrag niet stopt, dit is dus het stappenplan uit dit antipestprotocol.

Tip: het allerbelangrijkst om te onthouden is dat een pester ook een leerling is, met waarschijnlijk zijn/haar eigen problemen. We willen ervoor zorgen dat ook de pester zich te allen tijde gewaardeerd voelt als kind.

Bijlage 3: Regels voor social media

Onder sociale media verstaan we alle internettoepassingen waarmee het mogelijk is om informatie met elkaar te delen, waaronder Whatsapp, Instagram, TikTok, Snapchat, Facebook, YouTube en blogs.

Wanneer je via social media wilt berichten over aspecten die met school te maken hebben, willen we je op het volgende wijzen:

- Alleen de schoolleiding brengt officiële mededelingen over de school naar buiten.
- De school faciliteert geen groepsapps voor klas- of schoolgenoten op sociale media. Als leerlingen er zelf voor kiezen dergelijke groepen te gebruiken, dienen zij wel zich conform schoolregels en fatsoensnormen te gedragen in deze groepsapps.
- Het delen van choquerend materiaal is niet toegestaan.
- Leerlingen zijn persoonlijk verantwoordelijk voor wat er onder hun accounts wordt gepost. Deel dus niet je wachtwoord of toegangscode.
- Plaats en verspreid geen berichten of (film)beelden over anderen, zeker niet als het gaat om privé-informatie of vertrouwelijke informatie. Je wilt immers ook dat anderen zo omgaan met informatie over jou.
- Gedraag je online zoals je je ook binnen de school behoort te gedragen. De schoolregels en de omgangsvormen binnen school zijn ook van toepassing op social media.
- Pesten op school wordt niet getolereerd, dus ook niet op social media.
- Plaats geen berichten of (film)beelden die bedreigend, discriminerend, beschadigend of haatdragend zijn voor een andere persoon (leerlingen en/of medewerkers) en/of Scala Molenwatering.
- Foto's of beeldmateriaal mogen op school zonder toestemming van betrokkenen niet gemaakt worden en mogen dus ook niet op social media verschijnen.
- Noem geen namen van docenten in je berichten.

Het is belangrijk dat jij je aan de regels voor social media houdt. Je bent persoonlijk verantwoordelijk voor je publicaties en verspreiding van publicaties via social media, zowel in als buiten de school. Als je afwijkt van deze gedragscode zal de school je ouders informeren en maatregelen nemen.

In ernstige situaties kan dit zelfs verwijdering van de school inhouden. Ontstaat er ten gevolge van jouw gebruik van social media schade voor Scala Molenwatering, dan zal de schoolleiding jou of jouw ouders daarvoor aansprakelijk stellen.

Bijlage 4: Uitleg mogelijke interventies

No blame-steungroep

De No Blame methode is een stappenplan om effectief en oplossingsgericht tegen pesten op te treden. De stappen lijken op zich simpel; in eerste instantie neem je het kind dat gepest wordt apart en bespreekt de problemen. Vervolgens wordt een groepje kinderen geformeerd die een steungroep vormen, bestaande uit vertrouwde personen van de gepeste leerlingen, een sterke, neutrale middengroep én de pesters. Er worden concrete hulpregels opgesteld, die de steungroep de aankomende weken moet uitvoeren. Na een week of twee wordt er gekeken of er verbetering is. De voordelen van de No Blame steungroep zijn dat ook de pesters zonder gezichtsverlies zichzelf kunnen herstellen en het pesten bij de bron, met ondersteuning vanuit vertrouwen en de sterke middengroep, wordt aangepakt.

Een gewone steungroep

Een groepje leerlingen uit de klas wordt samengesteld, die de gepeste leerling moet helpen als het nodig is. Wanneer het nodig is, wordt besproken en afgesproken met de gepeste leerling erbij. Concrete afspraken worden gemaakt en na een à twee weken wordt dit met de mentor geëvalueerd. Het grote verschil met de No Blame steungroep is het ontbreken van de pesters in deze gewone steungroep, wat voor een gepeste leerling veiliger kan voelen. Het effect is echter vaak kleiner.

Een 5G-model

5 G's: gebeurtenis, gedachten, gevoelens, gedrag en gevolg. Het doel van het gebruik van het 5G-schema om bewust te worden van onze gedachten en gevoelens en hoe deze ons gedrag beïnvloeden, zodat we onze gedachten en gevoelens kunnen veranderen en ons gedrag kunnen aanpassen om onze doelen te bereiken en zo het pesten te verminderen. Om de 5 G's toe te passen, kun je de volgende stappen volgen:

- Identificeer de gebeurtenis: Wat is er gebeurd? Identificeer je gedachten over de gebeurtenis: Wat dacht je toen het gebeurde? Wat dacht je daarna?
- Identificeer je gevoelens over de gebeurtenis: Wat voelde je toen het gebeurde? Wat voelde je daarna?
- Identificeer je gedrag naar aanleiding van de gebeurtenis: Wat heb je gedaan na de gebeurtenis? Hoe heb je je gedragen?
- Identificeer de gevolgen van je gedrag: Wat waren de gevolgen van je gedrag voor jezelf en voor anderen?

Door deze stappen te volgen, kun je beter begrijpen hoe je reageert op verschillende gebeurtenissen en hoe je gedachten, gevoelens en gedrag samenhangen. Dit kan je helpen om bewuster te worden van je eigen emoties en om beter om te gaan met uitdagende situaties.

De 'oplossingsgerichte aanpak'

De meer traditionele aanpak, waarbij er gesprekken worden gevoerd met alle betrokkenen en in samenspraak met o.a. ouders een aanpak wordt ontworpen waarbij het pesten verdwijnt. Het zijn dus actiepunten specifiek gericht op de pester én de gepeste. Hoe veranderen zij hun gedachtepatronen en hun actiepatronen? Gevaar hierbij is, dat het teveel lijkt op de 'gewone' afspraken die gemaakt worden, echter wel met back-up van de ouders.